REZOLUCIJA ([1])

Parlamentarne skupštine Euronesta o razvoju politike o nekonvencionalnom plinu i mogućem utjecaju na energetska tržišta EU-a i partnerskih zemalja istočne Europe

(2016/C 193/03)

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA EURONESTA,

— uzimajući u obzir osnivački akt Parlamentarne skupštine Euronesta od 3. svibnja 2011.,

— uzimajući u obzir zajedničku izjavu sa sastanka na vrhu Istočnog partnerstva održanog u Rigi 21. i 22. svibnja 2015.,

— uzimajući u obzir Zaključke Europskog vijeća od 24. listopada 2014. o okviru klimatske i energetske politike do 2030.,

— uzimajući u obzir odluke s Konferencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama održane u Parizu od 30. studenoga do 10. prosinca 2015.,

— uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 5. veljače 2014. o okviru klimatske i energetske politike do 2030. ([2]),

— uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 14. ožujka 2013. pod naslovom „Energetski plan do 2050., budućnost s energijom" ([3]),

— uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 12. lipnja 2012. pod nazivom „Sudjelovanje u suradnji na području energetske politike s partnerima izvan naših granica: strateški pristup sigurnoj, održivoj i konkurentnoj opskrbi energijom" ([4]),

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 22. siječnja 2014. naslovljenu „Okvir za klimatsku i energetsku politiku u razdoblju 2020.–2030." (COM(2014)0015),

— uzimajući u obzir nacionalne strateške dokumente o energiji u Armeniji, Azerbajdžanu, Bjelarusu, Gruziji, Moldovi i Ukrajini za razdoblje do 2020. i razdoblje do 2030.,

— uzimajući u obzir ključne ciljeve i program rada Istočnog partnerstva za razdoblje od 2014. do 2017. (Treća platforma – Energetska sigurnost),

— uzimajući u obzir uspostavu Istočnoeuropskog partnerstva za energetsku učinkovitost i okoliš (E5P) 2009. godine,

— uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 194. koji navodi da primjena njegovih odredbi o utvrđivanju mjera Unije u području energije, između ostalog, ne dovodi u pitanje primjenu ostalih odredaba Ugovorâ, što posebno uključuje članak 192. stavak 2.,

— uzimajući u obzir Direktivu 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika ([5]),

— uzimajući u obzir godišnja izvješća podnesena Europskom parlamentu i nacionalnim parlamentima iz 2014. i 2015. o aktivnostima Energetske zajednice,

([1]) Usvojena 22. ožujka 2016. u Bruxellesu, u Belgiji.
([2]) Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0094.
([3]) Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0088.
([4]) SL C 332 E, 15.11.2013., str. 28.
([5]) SL L 164, 30.6.1994., str. 3.

A. budući da su države članice EU-a i njihovi partneri iz istočne Europe primarno nadležni za svoje strukture energetskih izvora i za zadovoljavanje sve veće potražnje za energijom i da države članice EU-a moraju postupati u skladu s člankom 194. UFEU-a i osigurati funkcioniranje energetskog tržišta i sigurnost opskrbe energijom i promicati energetsku učinkovitost, uštedu energije, razvoj obnovljivih izvora energije i međupovezanost energetskih mreža;

B. budući da se situacija u području energetike brzo mijenja i karakterizira je globalno nadmetanje za resurse, sve veće cijene energije i sve veće razlike u cijeni u odnosu na naše glavne konkurente, europska gospodarstva i građani trebaju održivu i povoljnu energiju sa sigurnim i pouzdanim sustavom opskrbe;

C. budući da se naše zemlje još uvijek suočavaju s nizom energetskih izazova, uključujući dekarbonizaciju, povećanje ovisnosti o uvozu od jednog dobavljača s monopolom (i s time povezani rizici za sigurnost opskrbe), korištenje opskrbom energijom kao sredstvom političkog pritiska, dovršetak projekta unutarnjeg energetskog tržišta, energetsko siromaštvo i utjecaj cijena energije na konkurentnost;

D. budući da nekonvencionalni ugljikovodici mogu potencijalno ojačati lokalne izvore energije i smanjiti ovisnost o uvozu;

E. budući da su metode povezane s hidrauličkim lomljenjem s pomoću velikog volumena fluida, poznatim i kao „hidrauličko lomljenje", izazvale zabrinutost zbog njegovog utjecaja na javno zdravlje i okoliš;

F. budući da Komisija želi očuvati okoliš pri vađenju nekonvencionalnih ugljikovodika, kao što je plin iz škriljevca i osigurati prikladno upravljanje rizicima koji se mogu pojaviti tijekom individualnih projekata i ukupnog razvoja u državama članicama EU-a koje žele istraživati i eksploatirati takve resurse;

G. budući da je 22. siječnja 2014. Komisija odgovorila na pozive za hitno poduzimanje mjera usvajanjem preporuke kojoj je svrha davanje jasnih i predvidivih objašnjenja javnim vlastima, tržišnim operatorima i građanima;

H. budući da se u Preporuci Komisije 2014/70/EU od 22. siječnja 2014. o minimalnim načelima u pogledu istraživanja i proizvodnje ugljikovodika (poput plina iz škriljevca) primjenom postupka hidrauličkog lomljenja s pomoću velikog volumena fluida ([1]) poziva države članice EU-a da poštuju minimalne principe pri provedbi ili prilagodbi svog zakonodavstva povezanog s istraživanjem ugljikovodika ili proizvodnjom koja se temelji na hidrauličkom lomljenju s pomoću velikog volumena fluida;

I. budući da međunarodne financijske institucije i dalje igraju značajnu ulogu mobilizirajući nacionalna sredstva i zajmove za ulaganje u vađenje nekonvencionalnih fosilnih goriva iako su globalna gospodarska kriza i niske cijene nafte negativno utjecale na takvo ulaganje;

J. budući da nalazišta plina iz škriljevca otkrivena u zemljama koje prethodno nisu imale iskoristive rezerve plina daju ovim zemljama, koje uvoze prirodni plin, priliku da postanu proizvođači i osiguraju namirenje svojih dugoročnih potreba za plinom iz domaćeg izvora i/ili postanu izvoznici zahvaljujući nedavno razvijenom ukapljenom prirodnom plinu (UPP);

K. budući da pri oblikovanju prikladnih politika nametanja obveza industrijskim sektorima u kojima se osmišljavaju nove metode vađenja nekonvencionalnih fosilnih goriva u kontekstu istraživanja ili eksploatacije takvih resursa EU i njezine partnerske zemlje istočne Europe trebaju uzeti u obzir sveukupnu konkurentnost svojih gospodarstava i sektora u kojima se vade ugljikovodici poput fosilnih goriva;

1. ističe važnost pomoći EU-a u vezi prijedloga politika izloženih u Preporuci 2014/70/EU;

2. odobrava minimalne principe izložene u Preporuci 2014/70/EU koji su namijenjeni osiguravanju zaštite javnog zdravlja, klime i okoliša, učinkovitoj uporabi resursa, transparentnoj organizaciji tržišnog natjecanja pri eksploataciji, izgradnji i funkcioniranju te informiranju javnosti; traži od država članica EU-a koje namjeravaju vršiti hidraulično lomljenje da poštuju navedene principe;

3. poziva na stvaranje uvjeta potrebnih za sigurno i učinkovito istraživanje i proizvodnju ugljikovodika (poput plina iz škriljevca) hidrauličnim lomljenjem s pomoću velikog volumena fluida;

([1]) SL L 39, 8.2.2014., str. 72.

4. naglašava da partneri iz istočne Europe moraju reagirati na zabrinutost javnosti povezanu s mogućim negativnim posljedicama hidrauličnog lomljena i osigurati najviše standarde zaštite okoliša, socijalne standarde, standarde javnog zdravlja, učinkovitosti i sigurnosti, kao i transparentno tržišno natjecanje pri eksploataciji, izgradnji i funkcioniranju vađenja nekonvencionalnog plina; također naglašava da je potrebno izbjegavati situacije opasne po okoliš i javnost;

5. skreće pozornost na specifične probleme povezane s eksploatacijom prirodnog plina koji trenutno čini jednu četvrtinu primarne energetske potrošnje EU-a i koji bi mogao kratkoročno i srednjoročno doprinijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova ako zamijeni fosilna goriva s većom emisijom ugljika; naročito naglašava da bi, na razini potrošača, regije koje se oslanjaju na grijanje loživim uljem mogle smanjiti emisije poticanjem domaćinstava na prebacivanje na grijanje prirodnim plinom; napominje da navedene regije ne treba obeshrabrivati u povećavanju energetske učinkovitosti u ključnim područjima poput zgrada ili u povećavanju njihovog korištenja obnovljivim izvorima energije;

6. podupire istraživanje plina iz škriljevca u državama članicama EU-a, s obzirom na to da bi taj plin mogao potencijalno zamijeniti fosilna goriva s većom emisijom ugljika, biti lokalni izvor prirodnog plina (čime bi se smanjila ovisnost o opskrbljivačima energijom) i potencijalno potaknuti otvaranje novih radnih mjesta, gospodarski rast i dodatne izvore javnih prihoda;

7. naglašava i potencijalne nove prilike i izazove povezane s vađenjem plina iz škriljevca, kao što je istaknuto u Preporuci 2014/70/EU;

8. poziva na intenziviranje osnovnog i primijenjenog znanstvenog i tematskog istraživanja o znanstveno utemeljenom prognoziranju i uspostavi potencijalnih zona za vađenje škriljevca, visokoorganskih tvari i metana iz ležišta ugljena, što je možebitno povezano s vađenjem plina u svim bazenima nafte, plina i ugljena;

9. ističe da je potrebno pripremiti normativnu i tehničku dokumentaciju i uskladiti je s međunarodnim industrijskim standardima za učinkovito predistraživanje, istraživanje i proizvodnju povezanu sa slojevima plina iz škriljevca u zemljama Istočnog partnerstva;

10. poziva na poboljšanje zakonodavstva u području iskorištavanja podzemlja za proizvodnju nafte i plina te na analizu, prevenciju i uklanjanje negativnih i potencijalno negativnih ekoloških i socijalnih učinaka iskorištavanja podzemlja;

Potencijalni utjecaj na energetska tržišta u državama članicama EU-a i zemljama Istočnog partnerstva

11. smatra da aktivnosti povezane s plinom iz škriljevca potencijalno mogu izravno ili neizravno gospodarski koristiti članicama EU-a i zemljama Istočnog partnerstva, regijama, lokalnim zajednicama, poduzećima i građanima, npr. u vidu regionalnih investicija u infrastrukturu, izravnih i neizravnih mogućnosti zapošljavanja i javnih prihoda od poreza, naknada i renti;

12. napominje da postoji primjer SAD-a u kojem nekonvencionalni plin trenutno čini 60 % domaće proizvodnje plina, dok plin iz škriljevca bilježi najveću stopu rasta; ističe da je taj značajan porast proizvodnje prirodnog plina iz lokalnih izvora doveo do nižih cijena plina u SAD-u i privremeno utjecao na cijenu uvoza UPP-a u EU-u;

13. prima na znanje zaključke Europskog vijeća od 22. svibnja 2013. kojima se naglašava potreba diversifikacije europske energetske opskrbe i razvijanja sigurnih i lokalnih izvora energije kako bi se osigurala sigurnost opskrbe, smanjila vanjska energetska ovisnost država članica EU-a i stimulirao gospodarski rast;

14. podsjeća da je dugoročni cilj EU-a da u suradnji sa zemljama Istočnog partnerstva postane održivo gospodarstvo s učinkovitim korištenjem resursima; smatra da prirodni plin i dostupnost novih izvora sigurnih i održivih lokalnih fosilnih goriva, poput prirodnog plina iz formacija škriljevca, mogu igrati ulogu u preobrazbi energetskog sektora, naročito ako zamjene fosilna goriva s većom emisijom ugljika; smatra da će, u svakom slučaju, smanjenje emisija stakleničkih plinova u našem energetskom sustavu zahtijevati stalna poboljšanja povezana s energetskom učinkovitošću, uštedom energije i povećano prihvaćanje održivih vrsta tehnologija, naročito obnovljivih izvora energije;

15. poziva Bjelarus da obustavi izgradnju nuklearne elektrane dok se na transparentan način ne provede uistinu neovisna procjena utjecaja na okoliš njezine izgradnje i funkcioniranja, koja će biti u potpunosti u skladu s postojećim međunarodnim nuklearnim i ekološkim sigurnosnim standardima i zahtjevima, kao što su konvencije iz Espooa i Aarhusa i sigurnosni standardi koje je utvrdila Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA), i uz sudjelovanje svih dionika, kako bi se zajamčilo da se ne rade kompromisi nauštrb zaštite okoliša i nuklearne sigurnosti;

16. poziva vlade partnerskih zemalja istočne Europe da ulože najveće moguće napore kako bi se osigurala transparentnost pri pregovaranju o energetskim sporazumima s trećim zemljama, naročito onima koje su poznate po tome da se koriste energetskim resursima kao sredstvom u vođenju vanjske politike.

Osnovne informacije o suradnji između Ukrajine i EU-a u energetskom sektoru

Plin iz škriljevca i metan, koji su zajednički poznati pod nazivom „nekonvencionalni plin", izazivaju veliki interes kad je u pitanju povećanje izvora ugljikovodika i povećanje energetske neovisnosti Ukrajine.

Koncept ugljikovodika iz netradicionalnih izvora obuhvaća plin iz škriljevca, stijene gustih plinskih ležišta (ili plin iz centralnog bazena), sedimente nafte iz škriljevca, metan ugljenih slojeva i plinske hidrate. U Ukrajini postoji mogućnost da postanu dostupni nekonvencionalni sedimenti ugljikovodika svih vrsta.

Različiti stručnjaci prethodno su procijenili da su očekivane količine pridobivog plina iz škriljevca u Ukrajini u rasponu od 7 do 15 bilijuna m^3. Većina stručnjaka slaže se da je Ukrajina četvrta europska zemlja po količini plina iz škriljevca (nakon Poljske, Francuske i Norveške).

Jedan od glavnih faktora koji doprinose učinkovitom funkcioniranju ukrajinskog gospodarstva je zadovoljavanje potreba te zemlje za mineralnim resursima, prvenstveno gorivom i energijom. Prioriteti moraju biti, uz smanjenje razine potrošnje energije, razvijanje nove tehnologije za istraživanje, proizvodnja i korištenje drugim energetskim izvorima, uključujući nekonvencionalnim izvorima.

Kako bi se eksploatiralo plin iz škriljevca potrebno je primjenjivati moderne tehnologije za otkrivanje, testiranje, intenziviranje (naročito korištenje moćnim intenzivnim lomljenjem u više faza) i eksploataciju sedimenata i privući znatne iznose potrebnih ulaganja, kojima Ukrajina ne raspolaže.

Suradnja između Ukrajine i EU-a u energetskom sektoru odvija se u okviru Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Ukrajine, njihova Plana o pridruživanju i Memoranduma o razumijevanju o suradnji u području energije i Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Eksploatacija izvora za proizvodnju nekonvencionalnih ugljikovodika, naročito plina iz škriljevca, ograničena je nizom drugih čimbenika, uključujući nepostojanje zakonodavstva kojim bi se regulirala proizvodnja ovog tipa sirovine.

Kao članica Energetske zajednice Ukrajina ima obvezu primjenjivati odredbe trećeg energetskog paketa. Ukrajina trenutno reformira svoj energetski sektor i usklađuje zakonodavstvo u skladu s preuzetim obvezama. Njezina nedavna postignuća uključuju i usvajanje Zakona o tržištu prirodnog plina, koji je namijenjen kreiranju učinkovitog i konkurentnog okruženja u ovom sektoru.

Ukrajina je namjeravala pripremiti i usvojiti niz zakonodavnih akata kojim bi se liberalizirala tržišta plina i električne energije s ciljem provođenja sektorskih reformi u 2015.

Naročito treba istaknuti da je ukrajinsko ministarstvo za energiju i industriju ugljena, zajedno s tajništvom Energetske zajednice, izradilo Zakon o tržištu prirodnog plina u skladu s Direktivom 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i Uredbom (EZ) br. 715/2009 o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina.

Navedenim zakonom određuje se zakonodavni okvir za reformu plinskog sektora i plan za njegovu provedbu u skladu s europskim energetskim zakonodavstvom, što uključuje i odredbe trećeg energetskog paketa.